POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU

God. VIII Siečanj-Travanj 1943 Broj 1-2

Misijska Biblioteka

M I S I J S K A   B I B L I O T E K A

Tromjesečnik za pouku i prosvjetu

Izlazi svakog trećeg mjeseca. Predplata 12 Kuna godišnje

Broj 1-2 Zagreb, siečanj-lipanj 1943. God. VII

NJEGOVA POSLJEDNJA POBJEDA

MEĐU HURONIMA I IROKEZIMA SJEV. AMERIKE

Tamo, gdje se danas diže liepi grad Ottawa na romantičnoj obali istoimene rieke, prostirale su se u prvoj polovici 17. vieka nepregledne šume. Kraj bijaše poznat kao jedan od najljepših u donjoj Kanadi. Tamnosmeđi, a ipak bistri valovi Ottawe brzaju niz slikovita brda, krče si put neodoljivom snagom kroz visoke, prkosne pećine i bacaju se uz silan šum niz 30 m visoku stienu, da kroz liepu, prostranu dolinu pohrle k rieci Sv. Lovrinca.

U ove krajeve, kojima su za vrieme lova i razbojničkih podhvata lutali Irokezi, Huroni, Algonkini i druga indijanska plemena i bili često pozornicom krvavih borbi, ušli su početkom 17. stoljeća prvi misionari. Imali su liepih uspjeha, ali su ih morali plaćati strahovitim mučeničtvom i odricanjem. Urođenici, napose Irokezi, podbodeni od krivovjernih Holandeza i Engleza protiv francuzkih kolonija i ka-

toličke vjere sa đavolskim su užitkom mučili uhvaćene misionare do smrti. Progonili su i Hurone, koji su bili odani Francuzima i Isusovcima.

Naša je pripoviest samo malen dio iz junačkoga doba žrtve prvih misija među Indijancima Sjeverne Amerike.

Na Ottawi

Jednoga blagog ljetnog dana godine 1640. brzala je laka lađica uz valove rieke Ottawe. Njezin upravljač odavaše čudesnu spretnost. Jednakom je brzinom svladavao najmirniju vodu kao i brojne virove i brzice. Bio je to mladi Indijanac iz plemena Hurona. Za svoju dobu od 20 godina bio je neobično visok i žilav. Bio je crvenožute boje, a sjajne mu oči podpuno crne. Crna mu je kosa u zamršenim pramovima padala oko glave i niz čelo. Odielo su mu bile kratke hlače od bivolje kože i široki kožnati pojas, o koji je zataknuo oštar nož. Pogled mu je stalno počivao na opasnoj površini rieke, i samo od vremena do vremena pogledao bi letimično prema svome pratiocu na lađici.

Ovaj bijaše posve druga pojava. Bliedo lice, duga, srebrna brada, crno odielo, koje mu je sezalo do gležanja i križ na njegovim grudima odavali su na prvi pogled jednoga od onih muževa, koji su ostavili domovinu, da među poganima osvajaju neumrle duše za Krista. U lice mu se utisnula blagost i dobrota, modro je oko gledalo još mladenačkim sjajem, dok su mu brige i odricanja utisnule u čelo duboke brazde. Sjedio je na povišenom mjestu u lađici i čitao iz knjige, koju je držao na krilu.

Ljepota obale privukla je njegovu pažnju. Prema sjeveru tlo se postepeno uzdiže i raste do brda različita oblika. Na obroncima izbija iz sumračja crnogoričnih šuma svježa zelen-livada. Daleko na horizontu pružaju se dugi, blago zavijeni obrisi Laurentida, koji kao da šumovitim vrhuncima dotiču plavetilo nebeskoga svoda. Južna je strana nasuprot ravna dolina same bujne zelene livade.

Svećenik zatvara časoslov, jer to bijaše knjiga, iz koje je čitao i podigne vedar pogled prema svome veslaču. Indijanac zareže veslom dublje u vodu i reče uz tihi uzdah: »Je li bieli otac molio Manitua, Velikoga Duha, da blagoslovi njegov put? I hoće li Manitu čuti njegov glas?«

»Timanko, Veliki Duh uviek dobro upravlja našim putevima, on ljubi svoju djecu.«

»Da, on ljubi blieda lica, ali za nesreću svoje crvene djece nema smilovanja.«

»Ne, Timanko, Manitu ljubi svako vjerno srdce, pa makar ono bije i u grudima crvenoga bojovnika.«

Indijanac povuče veslo i nasloni na nj podbradak.

»Ondessonk, ti uviek tako govoriš, i moje mi srdce često kaže: ‚vjeruj otcu molitve!' Tada sklapam ruke i uzdižem pogled prema šatorima velikoga Manitua. Međutim mi oči brzo traže zemlju, jer oblaci zamračuju moju dušu.«

»Timanko, Manitu je gledao nevolju svojih Hurona. Oni ga nisu poznavali i nisu mu se molili. Zato je rat uništavao njihove sinove, i težke su bolesti stalno

prebivale u njihovim šatorima. Ali Manitu nije zaboravio svojih Hurona. On je upravio brod bielaca kroz veliko slano jezero i poslao svojoj crvenoj djeci otca Ehona i njegovu braću. Oni su stanovali u njihovim kolibama, sliedili ih u šume, podnosili studen i glad, liečili njihove bolesti i molili, da im nebo pošalje kišu i divljač. No najljepši njihov dar bila je nauka o samome Manituu.«

»Da,« odgovori Timanko. »Došli su bieli otci, koji su nam bili dobri, i čije je srdce ljubilo crvene ljude. Ali naskoro su došli i drugi. Njihova je ruka bila biela, ali im je srdce bilo crno. Oni su nam dali piće, koje pali kao vatra. To je prijalo ustima, ali nam je slabilo tielo i zamračivalo um. Tako je čuo Timanko od staraca svoga plemena.«

Misionar ušuti, a lice mu zastre sjena tuge zbog istinitosti ovih rieči.

»Timanko,« nastavi nakon nekoga vremena gledajući ozbiljno mladića, »zar ja ne osuđujem uživanje vatrene vode? Pitaj svoje srdce, zašto ne izpunja zapovied Velikoga Duha! Ti ne ćeš da primiš blagoslovljenu vodu, jer gorki val osvete talasa tvojom dušom. Zar nije tako?«

Timankovi se pogledi ukoče u daljini. »Oprosti, što Timankove rieči razdiru srdce njegova otca. On dobro znade, da Ondessonk ljubi njegovu crvenu braću, i zato Timanko štuje i ljubi svoga bieloga otca. Ali Bieli Medvjed . . .«

»Da, da, Bieli Medvjed Irokeza! Bacio te je na zemlju, i odtada je tvoje oko sliepo. Ti vjeruješ i morao bi biti kršćanin.«

»Morao bi biti?« Timanko udari veslom po vodi, da je visoko pljusnula.

»Bilo bi dobro za tebe!« »Crni kaput« (tako nazivlju Indijanci misionara) pogleda mladića s ljubavlju i saučešćem. »Ti si moj sin, tvoja jaka ruka moja je snaga. I opasnosti ovoga puta nisi se žacao dieliti s Ondessonkom. No reci mi, možeš li zapovjediti smrti, da te ne pogodi protiv tvoje volje strjelicom, koja već leti i zuji prema tebi?«

Timankove se grudi težko dišući burno dizale i spuštale. Htio je već pogođen u najosjetljiviji dio duše iztisnuti: »Zakleo sam se, da ću se osvetiti Bielome Medvjedu,« kadli iz guštare odjeknu promukli krik jastrieba. Indijanac ušuti i upravi lađicu brzo k obali. Kada su je sretno dokučili, razmaknu dvie smeđe ruke obalno grmlje, i za nekoliko časaka skoči neki stari Indijanac k njima u lađicu. Velika sličnost s Timankom i zadovoljni pogled, koji je bacio na mladoga veslača, odkrio je odmah, tko je to bio.

Pozdravi niemo mladića i sjede do nogu svećenika, dok je Timanko vraćao lađicu prema sredini rieke.

»Zar oko Chionata nije odkrilo trag Algonkina?« nagovori misionar starijega Indijanca.

»Chionatovo je oko uzalud pretražilo livadu i šumu, da odkrije Algonkine, i njegovo se srdce raduje zbog toga. Jer da je odkrio trag, bieli bi otac ostavio svoje Hurone i otišao k Algonkinima. Zašto Ondessonk toliko želi ostaviti šatore Hurona?«

»I Algonkini su djeca Velikoga Duha i braća bieloga otca. Moram poći k njima, da ih naučim, kako

se moli Manituu. Zar me Brzi Jelen ne poziva k svojim bojovnicima? Chionate, na ovoj je obali želio on primiti Ondessonka.«

Kad je uzeo veslo iz mladićeve ruke, u Chionatovom oku zasja suza. A Timanko čučne u prednji dio lađice, dok mu je pogled nepomično počivao na šumovitoj obali. Svoj se trojici činilo, da je svečana tišina, koja je nastala, tišina pred buru, i misli im se i nehotice nađu pred Manituom, velikim gospodarom i vladarom.

Najednom Timanko skoči, iztisne tihi: usif! i pokaže rukom prema jatu ptica, koje su kružile na sjevernoj strani iznad neke ponešto udaljene šume.

Chionat potjera brzo lađicu prema protivnoj obali i sakrije je u nizkome grmlju. »Timankovo oštro oko, oko ,Vitke Pantere' odkrilo je Algonkine,« šapne on svećeniku.

Bielac je uzalud naprezao oči. »Panterino je oko oštrije nego oko Crnoga Kaputa. Gdje moj crveni brat vidi Algonkine?«

Stari Chionat pokaže jato ptica. »Zar bieli otac ne vidi one ptice? One se kupe nad taborom, da glođu kosti, koje Indijanci odbacuju.«

Misionar obradovan uzklikne: »Napried dakle, prevezi me odmah na drugu obalu, da pohitim k njima!«

»Chionat doduše vidi, da je tamo tabor crvenih ljudi, ali njegovo oko ne može odkriti, jesu li to zaista Algonkini. I Irokezi, naši neprijatelji, često lutaju ovim šumama. Zato će Vitka Pantera ići i donieti nam pouzdanu viest.«

Tada se Timanko veselo uzpravi i reče: »Ja letim. No ako sunce zađe, a Timanko se ne vrati, tada Chionat može tugovati, jer će to biti znak, da mu je sin pao u ruke neprijatelja. Bieli otče, položi svoju čistu ruku na moju glavu, po njoj se izlieva snaga u moje udove.«

Svećenik blagosivljajući podigne desnicu, Indijanac spusti čelo, a zatim nečujno klizne u vodu. Još jednom se pojavi na površini, da dugo i duboko dahne. Nakon nekoga vremena opazi ga orlovsko oko njegova otca, kako se baca na drugu obalu i kao zmija nestaje u grmlju.

Chionat pričvrsti čamac o jedno drvo, ali nisu izlazili na obalu. Nestrpljivo su upirali poglede prema protivnoj obali.

Sunce se sve više spuštalo, i već je kroz ozbiljnu šumu na zapadu probijalo večernje rumenilo. Indijanac je sjedio u lađici kao mrtvi kip, samo mu je vatreni pogled prodirao guštaru daleke obale. Svećenik se molio Bogu, da zaštiti odvažnoga mladića.

Sunce je zašlo. Na nebeskome svodu palila se zviezda za zviezdom, i srebrne su mjesečeve zrake preplitale šumu i riečne valove. Nadaleko i široko ni glasa. Timanko se nije vratio.

Šapa Bieloga Medvjeda

Kada je Timanko sretno preplivao rieku i prebacio se na obalu, sakrije se brzo u sjenu gustoga grmlja tražeći pogledom mjesto, koje su oblietali strvinari. Njegovo ga vješto oko brzo odkrije.

Jedno stotinu koračaja od obale uzdiglo se brdašce okruženo orijaškim drvećem i mjestimice gotovo neprohodnom guštarom. Tamo je morao biti indijanski tabor. Timanko je razmišljao, kako bi se neopazice približio mjestu. Činilo mu se gotovo nemoguće. Pred brežuljkom pružila se prostrana čistina, na koju nije mogao stupiti, a da se ne izloži pogledu neprijatelja, koji bi mogao vrebati u sumračju šume. Zato se odluči najprije popeti na drugu uzvisinu, koja se uzdigla nedaleko prvoga brežuljka, a mogao je doći do nje idući stalno kroz šumu. Spretnost, kojom se nečujno probijao guštarom, svjedočila je, da ne nosi uzalud ime Vitka Pantera. Naskoro je bio na uzvisini. No uzalud mu je pogled kružio naokolo, da opazi bar kojega bojovnika iz nedalekoga tabora.

Zatim odpuže natrag do ruba opasne čistine. Još jednom je promišljao, bi li izveo težki pokušaj. Tada se sjeti svoga otca, čiji je bio ponos, i bieloga otca, koji je sa strepnjom očekivao odgovor, i svakoga oklievanja nestade. S pouzdanjem u svoju spretnost i u suton, koji se već spuštao, privije se on posve uza zemlju i počne klizati preko opasne čistine nečujno kao zmija.

Međutim sav mu je oprez bio uzaludan. Dva su orlovska oka već dugo pratila svaku njegovu kretnju. Sada se iz guštare, nekih deset koračaja daleko od njega, podigne visoki, snažni Indijanac. Oštre ratne boje, kojima mu je bilo našarano čitavo tielo, činile su mu pojavu sablastnom. Glava mu je bila podpuno gola osim jakoga savijenog uvojka, nad kojim se uzdiglo orlovsko perje. S udivljenjem gle-

daše za smionim Huronom, a onda ga stane isto tako nečujno sliediti.

Timanko je sretno stigao do podnožja brežuljka i uvukao se u gusto grmlje. Samo je nekoliko časaka počivao, a tada se šuljao dalje. Nije čuo ni opazio, da ga netko sliedi. Sada je mogao dobro pregledati tabor i gotovo da je kliknuo od strave. Pred njim nije bio tabor prijateljskih Algonkina, već se ovdje kretalo oko stotinu Irokeza, okrutnih i smrtnih neprijatelja Hurona. I još k tome u ratnim bojama! Htio se brzo povući, ali ga neka željezna šaka uhvati za desnu nadlakticu, i porugljivi mu glas šapne u uho: »Zašto se huronski dječak Timanko šulja oko tabora irokežkih bojovnika?«

Napadnuti se uzpravi jakom kretnjom, i ruka mu posegne za nožem o pojasu. No tvrde ga šake njegova protivnika bace na leđa i čvrsto ga pritisnu na zemlju.

»Huango, Bieli Medvjed,« prošapta Timanko škripajući zubima, i njegov se gorući pogled uperi u ponosno oko Irokeza, koji mu reče uz slavodobitni smiešak, s koljenom položenim na grudi svoga zarobljenika: »Da, mali huronski dječače, po drugi si puta pod šapom Bieloga Medvjeda.«

Timanko biesan skupi posljednju snagu, ali pobjedonosni neprijatelj tiho zazviždi, i za nekoliko časaka okruži ih stotinu bojovnika.

Timanko je zurio mračno preda se, dok je Huango tiho razgovarao sa svojim ljudima i pokazivao rukom prema rieci. Zatim nestane sa jedno trideset bojovnika u grmlju. Ostali okruže zarobljenika i odvedu ga u tabor.

Huango i njegovi drugovi šuljahu se kao mačke do riečne obale, i kada se podpuno smračilo, požuri se jedan odio uz rieku, koju su zatim preplivali. Na protivnoj obali požure se isto tako oprezno prema mjestu, gdje se nalazio čamac sa Chionatom i misionarom.

Iako su se Irokezi vješto sakrivali, oko staroga Hurona prodiralo je noć i slutilo opasnost. On odrieši lađicu i potjera je kroz sredinu rieke.

Divlji urlik s obje obale odavao je razočaranje Irokeza. Chionat ih je izsmjehivao. Budući da nisu imali čamaca, nisu ga mogli dostići. Jedan je čas oklievao prije negoli je lađicu prepustio brzoj rieci. Nadao se, da će negdje ugledati Timanka.

Oklievanje ih je upropastilo. Bieli Medvjed, koji se bojao i slutio, da će mu plien izmaći, nije s ostalima izašao na obalu. Bacio se na malu pećinu, koja se uzdigla iz rieke, a odavle plivaše smiono prema lađici, koja mu se približavala. Tiho, tiho plivao je napried, tada ponovno zaroni, da se tik lađice ukaže na površini. Snažni udarac, lađica se prevrne, i oba putnika padnu u vodu. S obje obale odjeknu kroz noć slavodobitni krik, i snažni se bojovnici požure u pomoć Bielome Medvjedu.

Misionar je kao u snu pustio da rade od njega, što hoće. Osjećao je, kako ga podižu dvie snažne ruke i veslaju prema obali. Kada je ovdje otvorio oči, opazi u sjaju goruće cjepanice slavodobitno Huangovo lice. Chionat je netragom nestao.

Šibanje

Kada je u tabor stigla viest o sretnoj lovini, prolomi se nadaleko slavodobitno urlanje Irokeza.

»Crni Kaput je naš! Crni Kaput zarobljen!« klicali su bojovnici i gurali se rugajući oko Timanka.

»A tvoj će oholi jezik odati i drugoga, koji je pao u valove,« vikne bojovnik, koji je donio veselu viest.

Preko Timankova lica preleti prezirni smiešak.

»Žeravica će ti već otvoriti usta.« On skoči usred tabora, gdje je plamen pucketajući lizao suho granje, i izvuče iz njega razžareno drvo. Uz prietnju upravi ga prema mladićevim grudima. No ovaj se ni ne makne. »Zar misliš, da sam Irokez?« reče on ponosno.

Oštrica užarenoga drveta udari u Timankove grudi. U isti čas odjekne zapovjednički »stoj!« a pred zarobljenikom se pojavi Huango. Bojovnici se mrmljajući malo povuku. Huango pogleda hladno i ponosno oko sebe te izazivajući reče: »Huron je moj zarobljenik, i nitko mu ne smije učiniti ništa na žao.«

Mrmljanje poraste, i već je onaj, koga se izazov ticao, htio uzeti drugi gorući komad drveta, kadli se nezadovoljstvo pretvori u slavodobitno klicanje. Iz guštare izađe pobjednička skupina njihove braće, a među njima stajaše »Crni Kaput«. Huangovo oko zasja, kad ugleda visoki stas bliedoga lica, koje je i u prljavome i još vlažnome odielu sačuvalo svoje dostojanstvo.

»O stabla!« zapovjedi on.

Čvrste šake brzo se prihvate posla, pa su otac i Timanko bili za čas svezani o dva suprotna stabla.

»Na rogožine viećanja!« odjekne ponovno Huangov glas, i svi se bojovnici povuku i sjednu nešto postrance od zarobljenika.

Nemirno lizaše plamen metež suhoga granja kojega je donesena velika hrpa, i bacaše od vremena do vremena oštro, fantastično svietlo na skupinu bojovnika. Muževi su tiho razgovarali. Samo su jedanput zarobljenici čuli glasne rieči: »Francuzki je Crni Kaput došao da nam ukrade naša krzna. Kad on prinosi žrtvu Manituu, šulja se blieda smrt kroz naše šume. To su mi pripoviedala blieda lica iz Holandije i Englezke. Sjajno čelo dana zastire se oblakom srčbe, jer je naša desnica slaba u borbi. Prošlo je već mnogo vremena, a da naše šibe nisu izbrazdale bielu kožu.«

Timanko, koji je razumio jezik Irokeza, čuo je ove rieči, i prostruje ga srsi užasa.

»Razumije li bieli otac rieči Irokeza?« prošapće on.

»Glasovi mi ne odaju, što misli njihova duša. No znade li Timanko, što je otac molitve govorio sa Manituom? Moje je srdce tužno vapilo Velikome Duhu neka spasi Timanka, koji je iz ljubavi prema meni postao plienom Bieloga Medvjeda.«

»Timanko znade umrieti kao čovjek,« odgovori naglo Huron. »Ali još živi Chionat, još živi Brzi Jelen, poglavica Algonkina, još živi na jezeru tisuću otoka gromovnik Tom, prijatelj Hurona i tvoj prijatelj.«

Misionar je slutio, koliki je žar osvete bio u ovim riečima, pa ozbiljno odgovori: »Da, Timanko znade umrieti; ali poslije smrti ne može pohrliti u zemlju, u kojoj bi ga jednom opet rado našao.«

Iz skupine bojovnika odjeknu tada promukli, biesni krik. Zarobljenici dignu uplašeno poglede i u crvenkastome svietlu plamena opaze, kako je Huango skočio i uhvatio za grkljan bojovnika, koji je Timanka udario u grudi gorućim drvetom. U isto vrieme čuli su izprekidane rieči: »Hurona ne! Ponovno kažem, ne!«

Zatim divlji metež, pucketanje i lomljava u gustom grmlju prašume, i za nekoliko časaka stajaše usred logora dvadeset bojovnika s dugim, vitkim šibama.

Timanko je odmah shvatio, što je vieće zaključilo, a iz Huangovih je rieči razabrao, da će biti pošteđen od šibanja. Srdce mu se grčilo od muke, pa glasno dovikne Huangu: »Bieli Medvjede, pusti da šibaju Vitku Panteru! Dođite, razderite moja leđa, moje oko ne poznaje soli suza, i usta mi ne znaju jadikovati...«

Dvadesetorica slušahu biesno njegove rieči, ali ih prieteći pogled poglavice zadrži u granicama. Dva čovjeka odvežu misionara s drveta i odvedu ga u sredinu kruga, koji su zatvarali bojovnici sa šibama. Trgnuše mu odielo do pojasa i razgališe ramena i leđa. Stajao je među njima sklopljenih ruku, a blagi je gotovo preobraženi pogled upravio prema nebu. Razbojnici su oklievajući gledali častnu pojavu, i ruke im klonule prema zemlji. Već je Timanko mislio, da je otac molitve pogledom sputao svoje neprijatelje, pa mu radostno uzbuđen dovikne: »Ondessonk, upravi drugu molitvu Velikome Duhu, pa će im se žilave ruke ukočiti kao i prutovi!«

No tada odjekne Huangova zapovied: »Šibaj!«

U isti čas zazuji zrakom dvadeset šiba, i dvadeset se krvavih brazdi zareže u ramena i leđa bieloga svećenika.

Timanko kao biesan nastojaše razkinuti veze, ali uzalud. Morao je mirno gledati, kako se Ondessonk obliven krvlju ruši, kako dva razbojnika onesvieštenoga ponovno vežu o stablo drveta, a bojovnici se zadovoljno pružaju na počinak.

»Bieli Medvjede, krv za krv!« krikne on nekoliko puta u tihu noć. A kada je mislio, da se misionar malo maknuo, protisne naglo: »Ondessonk, jesi li čuo rieči svoga sina?«

»Da, Crni Kaput čuje tvoj glas, ali mu zvuči kao glas divljega jastreba!«

»Ondessonk, ne kloni! Dok živi Vitka Pantera, zemlja će upijati rosu irokežke krvi.«

»Udarci su Irokeza izranili moja leđa, ali Timankove rieči probadaju moje srdce. Čemu sam došao preko velikoga, slanog jezera? Htio sam vam dati svetu vodu, koja čisti dušu i gasi plamen osvete.«

»Ondessonk, ne govori tako! Moje srdce kliče od radosti, što Chionat i Timanko nisu još primili svetu vodu.« Tada mu glas postade mekan: »Otče molitve, ja te ljubim, ostavi mi tu ljubav!«

Misionar je šutio. Poznavao je mladićevo srdce, koje se u sliepoj revnosti protivilo svojoj najvećoj sreći.

Ni Timanko nije više progovorio ni rieči. Govor Crnoga Kaputa i njegova uzvišena strpljivost probudili su u njegovoj duši različite misli, i on počne slutiti, da ima nešto plemenitije od šutljivoga podnašanja neizbježivoga zla i stišavanja žeđe za osvetom u krvi neprijatelja.

Još su na nekoga Ondessonkove rieči i djela duboko utjecala. Huango se neopazice došuljao u blizinu zarobljenika i slušao njihov razgovor. Dugo je morao razmišljati o riečima mira, koje je čuo iz usta svećenika. U duši mu izkrsne slika jednoga starog poglavice, kojega je on kao diete veoma štovao. Godine su mu slomile tielo, a oko mu nije više vidjelo sunčanih zraka. Zato ga je većina njegovih suplemenjaka ostavila i zaboravila. No Huango ga je vodio za ruku u šume i na rieke. Uz šapat drveća kao da je starčevim žilama strujio novi život te je živahno kao kakav mladić pripoviedao o borbama i djelima svoje mladosti. Često je govorio i o nekome bliedom licu, koje je došlo k njima u dugom, crnom kaputu. Hvalio je njegovu dobrotu i ljubav, upravo onakvu, kakva se ogledala u riečima Crnoga Kaputa, koji je svezan tamo uz drvo.

Huango priеđe rukom preko čela, da odagna te misli, i bio je sretan, kada je jutro probudilo njegove bojovnike. Još jednom sabere sve oko sebe, da se posavjetuju. Oni jednoglasno zaključe, da se zarobljenici imadu odvesti u najbliže irokežko naselje, a kasnije će se odlučiti o njihovoj sudbini. Četiri bojovnika imala su pratiti zarobljenike. Ostali naskoro nestanu u tamnoj šumi, da nastave lov i svoj bojni pohod.

Na jezeru sa tisuću otoka

Tamo, gdje rieka Sv. Lovrinca izbija iz Ontario jezera, tvori ona jezero sa »tisuću otoka«. U metežu pećina i otočića jedan se otok osobito prkosno uzdigao. Krune ga tamne jele, koje veličanstveno spuštaju poglede prema površini vode, a gladke, strme pećine na njegovim obroncima, kao da se smiju valovima, koji sa sviju strana burno nasrću na njih.

Kasno je poslije podne. Iz sjene jelove šume izađe visok lik. Čovjek smiono kroči do ruba pećine. Tamne mu oči neobično sjaju iz bieloga lica, dok mu pogledi iztražuju niže otoke, koji lievu obalu rieke vežu sa kopnom.

»Hoću li se zbilja prevariti u svojim nadama?« reče sam sebi. »Zar moji francuzki zemljaci zaista ne shvaćaju, da na jezeru ‚tisuću otoka' moramo imati utvrđenu postaju? Irokezi su sve drzovitiji. Opet su izkopali bojnu sjekiru i rugaju se tvrđavama, koje su podignute daleko odavle prema Quebecu. Svuda su im otvoreni putevi u zemlju Hurona i Algonkina.«

Udario je po kožnatim hlačama, da je sve odjeknulo, i stavi desnicu pred oči, da bolje vidi. Gledao je dugo, dugo prema obali.

»Ni danas ništa,« promrmlja on.

No ne čuje li se krik jastreba? Neobični čovjek napne sluh. Sada je zov jasnije nadjačao šum valova.

Čovjek udari nogom o zemlju. Vidio je, kako neki crveni Indijanac pliva prema malome otoku, koji bijaše u blizini njegove utvrde. Sada mu promukli krik jastreba dopre oštro do uha.

»Tko me smeta u mojoj osami,« upita on oštro, i kao da mu drhtaj prođe čitavim mršavim tielom.

»Zar uho gromovnika Toma, gospodara riečnih brzica ne poznaje više Chionatova poklika?«

I opet zareže zrakom krik jastreba, a Chionat stupi na krajnji rub otoka samo nekoliko metara daleko od bielčeve pećinaste utvrde.

»Kako bih mogao pomisliti na svoga smeđeg brata, kad sam mislio, da je sa Ondessonkom i Vitkom Panterom daleko kod Algonkina!«

Bielac se brzo vrati u šumu, stupi na stepenicu, koja je bila uklesana u pećini, a vodila je prema uzburkanim valovima. Tada skine sa ulazne stiene dvie uzke daske i jakom ih rukom baci preko glavice pećine. Ovdje ih Chionat poravna da se ne sruše, i za nekoliko časaka stajala su oba čovjeka okom u oko. Zatim su zajednički ponovno pričvrstili daske na njihovo mjesto i uzpeli se prema šumi.

Gospodar riečnih brzica poznavaše indijanske običaje. Brzo se uputi prema jednostavno izgrađenoj kolibi, pred kojom se prostrla mala ravnina sve do pećine. Donese suhih grančica i veliku kladu na ognjište pod vedrim nebom, pričvrsti omašan komad mesa od jelenjega buta na željeznu šibku, koja je bila položena na dvie pocrnjele drvene rašlje iznad ognjišta. Zatim kresne nekoliko puta o kremen, i pojave se iskre. Naskoro je pucketao plamen među suhim grančicama i provalio jakim sjajem preko naslage drva.

Indijanac je pustio da bieli čovjek radi. Sjeo je na panj pred kolibom i turobno zurio u vatru. Činilo

se, da ne primjećuje priprave svoga bieloga brata. No kad ovaj postavi pred njega pečenku s kukuruznim kruhom i vrčem svježe vode, prihvati se pohlepno jela. Gromovnik Tom prijazno gledaše svoga gosta i uzimaše polagano jedan zalogaj za drugim, samo da Chionat ne ostane kratkih rukava. Tada mu se posve primakne pa iako je već slutio, što se dogodilo, mirno upita:

»Čelo je moga brata mračno, što je to njegovu dušu izpunilo tugom?«

»Vitka Pantera pala je u ruke Irokeza.«

Gromovnik spusti glavu. »A Ondessonk?«

»On dieli sudbinu s ponosom i nadom tvoga crvenoga brata.«

»Koje se pleme Irokeza usudilo prodrieti sve do Ottawe?«

»Medvjedi, najljući neprijatelji Hurona i njihovih bielih prijatelja.«

»To će lopovi platiti, ili se ja ne zvao gromovnik Tom. Pripoviedaj, Chionate.«

Indijanac prikaže u kratkim rečenicama događaje sudbonosne večeri i kako se težkom mukom spasio na obalu. »Četiri dana i četiri noći,« zaključi on, »putovao je Chionat, nije si priuštio ni zalogaja hrane ni malo odmora svome tielu. Sada znade prijatelj Hurona, što tišti dušu smeđega čovjeka.«

Sunce je davno zašlo. Oba se čovjeka dignu i pođu prema rubu pećine.

»Zar Chionat nije izpitivao, kuda su Irokezi pošli?«

»On se istina popeo na najviše drveće, ali samo je jedanput opazilo njegovo oko u daljini dim taborne vatre. Bilo je prema izlazu sunca.«

»Bieli Medvjed htio je sklopiti mir. Zar je njegova duša bila crna? Je li htio napasti lađe, koje sada iz Quebeca dolaze k nama?« reče Tom.

»Gospodaru riečnih brzica, zar su tvoji prijatelji još uviek u dalekome taboru bielaca, gdje su velike kutije s gromovima?«

»Nažalost da.«

»Tada Chionat ne će više vidjeti Vitku Panteru, a Ondessonka će spaliti.«

Ove su rieči parale dušu bieloga čovjeka. »Chionat, zar sumnjaš u svoga brata?«

Indijanac strese tužno glavom. »Irokeza ima na stotine, a nas smo samo dvojica.«

Zaista, položaj se činio zdvojan. Kako i gdje da započnu sa spasavanjem? Jesu li Irokezi zarobljenike odveli sa sobom ili su ih poslali u Tionnontogen, rodno naselje Medvjeda? Gdje su ostali Algonkini? Čekaju li možda na ugovorenome mjestu na Crni Kaput?

Francuzki plemić i vojnik, koji je iz oduševljenja za svoju domovinu i širenje Kristove vjere pošao na divlji zapad Kanade, udarao je neprestano i odlučno nogom o pećinu. O, kako je obtuživao sporost činovnika u Quebecu! U proljeće je poslao onamo sve svoje pratioce — njih 20 — da požure uređenje nove tvrđave i zajedničkim snagama izvrše sve priprave. Samo je on ostao na pećinastoj utvrdi, da se ne prekine veza sa Huronima. Sada je ljeto, a njegovim ljudima ni traga. O, da su sad ovdje!

No prazne želje u tome času nisu pomogle. Trebalo se brzo dati na posao.

Indijanac je potišteno gledao bieloga brata. Ovaj iznenada pođe u kolibu i vrati se s komadom papira, sjedne uz vatru i slikaše na njemu različite znakove.

»Tako je, Chionate,« reče konačno i pokaže mu arak papira. »Čim nestane posljednje zviezde, odlazimo prema Ottawi, gdje su Vitka Pantera i Ondessonk pali u ruke neprijatelja. Možda nam Veliki Duh pokaže pravi trag. Po ovome pismu saznat će za naš odlazak moji ljudi, ako se vrate ovamo. Ako su se na putu namjerili na neprijatelja, neka mu nastoje zatvoriti put u Tionnontogen. Ako im to ne uspije, ili se ne sudare s lopovima, moraju bezuvjetno doći u zemlju Irokeza, jer ćemo i mi poći onamo. Je li moj smeđi brat zadovoljan?«

»Gromovnik Tom dobro govori,« primieti Indijanac.

Oni uđu u kolibu, prostru mekana krzna te se pruže na kratak počinak.

Čim je prvi jutarnji povjetarac zašuštio vršcima jela, bila su oba čovjeka spremna za putovanje. Gromovnik Tom držao je u ruci dugačku pušku, a na leđa je bacio kožnatu torbu sa soli i nešto hrane. Indijanac se oboruža izvrstnim lukom. Strjelice i četiri dugačka, tanka i čvrsta vesla nosio je svezana čvrstim remenom, koji je objesio preko ramena.

Tiho su silazili niz stepenice prema uzburkanim valovima. Prebacili su gredu na suprotnu pećinastu izbočinu, a kada su prešli preko nje, uzmu nju i daske na ramena i odnesu ih pod visoko, krošnjato

drvo i sakriju u za to izkopanu jamu. Na to se Huron popne na drvo, čiju su nutrinju stoljeća izdubla, te izvuče iz šupljine malu lađicu sagrađenu od kore. Spusti oprezno čamac po konopu, i čim ga je Tom odriešio, povuče konop i sakrije ga u šupljinu.

Zajedno su prenieli lađicu do vode, položili u nju oružje i zalihu hrane, ušli sami u nju i povezli se obasjani jutarnjim suncem u tihu osamu.

Nakon šest dana izpitivali su bieli čovjek i Chionat ono mjesto uz rieku Ottawu, koje bijaše natopljeno misionarevom krvlju. Zarobljenici bijahu već daleko, daleko odavle — iza njih ležao je dugi tegotni put.

Ulaz u Tionnontogen

Timanko je s prikrivenom srčbom shvatio Huangov nalog, da ga s misionarom imadu odvesti u rodno naselje Medvjeda. »Oh, da bude na ruglo starcima, ženama i djeci! Da sam sâm, ne bi me Irokezi odvukli ni stopu dalje. Ali moram ostati kraj Ondessonka, moram ga štititi. A možda je Chionat s gromovnikom Tomom već za nama.«

Ova misao malo priguši njegovu zlovolju. No kada su ostavili rieku Sv. Lovrinca i prevezli se preko Champlainskog jezera, pa je izčezla nada u skoru osvetu i oslobođenje, provali u njemu prkos dvostrukom snagom. U ponosnom preziru nije nijednom rieči počastio Irokeze, pače postade otresit i prema otcu molitve, koji ga je opominjao, da bude strpljiv, i nastojao mu upraviti srdce prema Bogu.

»Ondessonk, ti si došao iz zemlje s onu stranu velikoga slanog jezera i činiš, kako su te naučila blieda lica. Timanko radi po običaju svojih otaca.«

»Ja radim, kako Bog na križu nalaže i bielcima i crvenokožcima.«

»Moglo bi biti istinito. Ali ta istina ne smije izpuniti Timankovo srdce. Ne, sada ne!«

Duboka se tuga odrazi na misionarevom licu. Još nekoliko dana i stići će u Tionnontogen, selo krvožednih Medvjeda. Što ih čeka među smrtnim neprijateljima Hurona i bielaca? Vjerojatno strahovite muke i smrt. Zato on ozbiljno reče: »Tada bi mi bilo milije, da mogu sam umrieti.«

Indijanac strese glavom, kao da želi silom odagnati gorki utisak tih rieči. Ipak se sve više smirivao i bez rieči slušao misionarevo pripoviedanje o Manituu i njegovoj ljubavi prema ljudima.

Istom kada su se prevezli preko rieke Mohawka, i ukazali se u sunčanome sjaju bedemi irokežkog naselja sagrađeni od visokih stabala, i kada je jedan od stražara potrčao, da najavi dolazak zarobljenika, uzplamti Timankova mržnja novim žarom. Šuteći je pogledavao prema irokežkome selu i samo je jedanput brzo upitao: »Crni Kapute, što ćeš učiniti, ako ti poglavičina žena, Huangova žena,« reče naglasujući, »ako ti na ulazu pokuša odsjeći palac desne ruke, i ako ti poglavičin najstariji sin izrani grudi žeravicom?«

Misionar podigne pogled. »A moj sin Timanko?« upita ga tada.

Indijanac okrene glavu i spusti pogled.

U selu međutim zavlada neobična živahnost. Djeca su trčala od kolibe do kolibe i javljala veliki

događaj. Starci i žene gomilahu se u skupine i naoružavahu šibama i kijačama. »Zarobljeno bliedo lice, Crni Kaput!« klicali su jedni.

»A s njime Vitka Pantera, jedan od najhrabrijih huronskih bojovnika,« dopunjavali su drugi.

Naskoro su stajali svi u redu između prvoga i drugog bedema. Zarobljenike, koji su polagano došli do ulaza u selo, dočeka divlja vika. Tada svi umuknu. Na dani znak izstupi najstariji čovjek iz plemena, neki hromi, napola sliepi starac i pođe prema misionaru i Timanku, razrieši im veze pa zapovjedi Huronu neka stupi pred misionara. U isti čas podignu se šibe, a jedan od stražara gurne Timanka u leđa i vikne: »Napried!«

Mladić se mirno okrene te prezirno omjeri Irokeza od glave do pete. A misionar poviče glasom, koji je nadaleko odjekivao: »Zar si zaboravio Huangove rieči: »Nitko se ne smije usuditi ni taknuti Vitku Panteru!?«

Zatim pođu obojica odvažno napried. Nijedna se šiba nije spustila. Odlučne rieči bliedoga lica sputale su sve ruke.

Stigli su do drugoga bedema. Ovdje stajaše mlada Huangova žena s naoštrenom školjkom u ruci. A kraj nje mali dječak krmeljivih očiju, lica iznakažena čirovima držeći u nekoj zdjelici razžareni ugljen.

Ona pristupi smiono k misionaru. No Timanko obuhvati svećenikove ruke i reče hladno: »Tako, sada, ako hoćeš, razreži moju ruku; Ondessonka se neće dotaknuti nijedna irokežka žena.«

To izrekne tako zapoviedajući, a ujedno tako prezirnim načinom, da se žena plašljivo povukla

U isti čas priskoči dječak, baci misionaru žeravicu u lice i htjede pobjeći. Prekasno! Već ga je uhvatila Timankova šaka i prije nego mu je tko mogao to zapriečiti, baci ga u dalekome luku od sebe tako, da je težko udario o tlo.

U prvi čas sve je uplašeno ušutjelo. Tada nastade komešanje, zaglušna vika i psovanje. Huron je za čas ležao svezan na zemlji. Svećenik pohiti k dječaku, da ga podigne. »Crni će ga Kaput ubiti,« vikne neki glas, »spasite Huangova sina!« Majka priskoči i gurne svećenika. No kad u njegovome oku opazi suzu, protisne težko dišući: »Crni Kaput plače, Crni Kaput plače!«

»Ondessonk, ti plačeš zbog svezanoga Timanka, zar ne?« klikne Huron.

»Da, zaista zbog tebe!«

»Evo vam sada, kukavni Medvjedi! Ljubav prema Timanku zastrla je njegovo oko suzom!«

Bies Irokeza postignu vrhunac. Nebrojeno su puta nagrnule žene i djeca prema Huronu, ali su ih stražari i starci svaki puta odtjerali, a prietnja: »Huango zabranjuje!« bila je također od snažnoga utjecaja. Tako konačno ostave Timanka u miru, pa su ga stražari svezali za neko drvo. Zato su udvostručenim biesom nastojali izkaliti svoju mržnju na bliedome licu, koje su sa starcima odvukli do mjesta, gdje će biti viećanje.

Na nebu se upravo uzpinjao mjesec, kad u selu nastade pomalo tišina, a kraj Timanka provedoše dva starca oblivena krvlju i gurnuše ih u neku malu kolibu.

★

Kad su utrnule sve vatre, i naokolo zavlada grobna tišina, prhne do kolibe, u kojoj je bio zarobljeni misionar, neka žena s djetetom, koje je jecalo. Na ulazu u kolibu položi ona diete na zemlju i iztisne tihi poziv. Bieli se čovjek odmah pokaže. Žena pogleda smeteno stranca. »Bliedo je lice plakalo,« reče ona, »izcieli sada moju i Huangovu jedinu utjehu.« Ona se sagne nad dječakom i pokaže njegovu ruku, koja je počela oticati. »Evo ti ovdje dobroga platna, Crni Kapute.«

Tada misionar zaboravi na vlastite boli. Blago povuče dječaka k sebi, pogladi ga, da mu raztjera svaki strah, te naglim i sigurnim pokretom vrati zglob na pravo mjesto. Zatim povije ruku čvrsto, pogleda prijazno dječaka i predade ga majci. Zamalo se i diete nasmije i klikne: »Ništa me više ne boli, ništa me ne boli!« A žena se baci na koljena i poljubi onu ruku bieloga čovjeka, koju je prije nekoliko sati htjela osakatiti.

U potrazi

Za Toma i Chionata, koji poznavahu okrutne običaje Irokeza, nađeni tragovi krvi govorili su odviše jasno. Sada su znali, da su zarobljenici podnieli prvo mučenje. No gdje ih je čekala posljednja muka, smrt?

Iztraživali su okolicu na sve strane, no naišli su samo na jedan trag, put, kojim su udarili irokežki bojovnici. Cilj im bijaše jasan: moraju se požuriti za neprijateljem, došuljati se do njega te na bilo koji način saznati nešto pouzdano o misionaru i Timanku.

Išli su bez odmora dan za danom, kroz livade i šume, preko brda i dolina, dok jedne večeri ne uzklikne Chionat slavodobitno s vrha visoke jele, na koju se popeo: »Vatra! Vatra!«

Viest bijaše i predobra, pa se Tom popne na drugo stablo, da vlastitim očima vidi titranje crvenkastoga svietla. Jedva se namjestio, kadli mu Indijanac prišapne: »Druga vatra! Što vidi gromovnik Tom?«

Tom obuhvati pogledom brdoviti kraj. »Oči bieloga čovjeka nisu kao u smeđeg, ali mi kažu, da tamo u daljini logoruju ljudi, a na brežuljku, koji se prema jugu spušta k rieci, mora biti drugi tabor.«

»Zar je možda Bieli Medvjed sa svojim bojovnicima pošao u borbu protiv bliedih lica iz Quebeca?«

»Ili su u blizini naši prijatelji Algonkini?« odvrati Tom.

Radostna nada prostruji bićem obojice, iako su bili sviestni opasnosti, koja im prieti. Bio je potreban najveći oprez, jer su kao i Timanko lako mogli pasti u ruke neprijatelja.

Na podnožju jele urediše si ležaj, no dok je jedan spavao, morade drugi biti na straži. U osvit ostave to mjesto i počnu se provlačiti kroz grmlje. Ništa nije izmaklo njihovim pogledima ni napetome uhu, koje je stalno prisluškivalo. Sada im je neki potok presjekao put.

Već se Chionat zaletio, da ga preskoči, kadli ga Tom uhvati za rame i povuče natrag.

»Što želi moj bieli brat?«

Tom pokaže desnicom na protivnu obalu.
Tihi »uf« bijaše Huronov odgovor.

U grmlju je visjela šarenim perjem ukrašena strjelica, a malo podalje ležaše neka pojava kao mrtva.

»Irokez!«

»U crnoj ratnoj boji!«

»A strjelica nosi boje Algonkina.«

»Je li se ovdje odigrala borba između ta dva neprijateljska plemena? Ili se radi o podmukloj lukavosti? Jesu li već možda pali u zamku?

Oba su čovjeka gledala na sve strane slušajući ne bi li zamietili kakav sumnjivi šušanj. Posvuda duboka tišina.

Što sada? Povukli su se malo u grmlje. Tom pripravi svoju pušku, a Chionat izvuče strjelicu iz tulca. Sunce se uzdiglo više, a Irokez je još uviek ležao nepomičan.

»Bieli brate,« reče Chionat, »pripravi ciev svoje puške, ja idem preko do Irokeza.«

Ali ne čuje li se šuštanje i pucketanje u grmlju na suprotnoj obali? Obojica zaustave dah.

Tada izađe iz grmlja šareno oličeni Indijanac, ogleda se na sve strane, skoči do Irokeza i lagano ga dotakne nogom. Zatim metne na sebe strjelicu, ogleda se još jednom na sve strane i htjede se povući u guštaru.

»Brzi Jelen,« šapne radostno uzbuđen Chionat i prije negoli je Tom mogao odgovoriti, oglasi se on

svojim glasom jastreba. Indijanac se naglo okrene, položi jednu strjelicu na tetivu svoga luka, koji je brzo trgnuo s ramena. No u sliedećem ga času opet vrati o rame. Prijazno pozdravljajući mahne on rukom obojici muževa, koji su izašli iz grmlja, pozove ih k sebi i stavi ruku na usta u znak da šute. Tom i Chionat preskoče potok.

»Sikćuća Zmija,« šapne poglavica Algonkina i pokaže prema Irokezu. »Moja ga je strjelica oborila. Huango, Bieli Medvjed mi je izmakao.« Nato se okrene i požuri napried ne bacivši ni pogleda prema svojim pratiocima.

Na jednoj čistini uspori Algonkin korak. Oglasi se tri puta kao jelen. Nato se začuje pucketanje i šuštanje grmlja, a iz guštare izađe dvadeset Indijanaca, koji bijahu oslikani šarenim bojama i dobro naoružani. Vođa još uviek nije prekidao šutnje. Svi su sjeli na zelenu šumsku čistinu i tek, kad je lula mira obišla krug prisutnih muževa, prozbori poglavica: »Brzi Jelen pozdravlja svoje goste. Kakve mi glasove nose moja braća? Je li Crni Kaput u blizini?«

»Chionatove se oči mute na tvoje rieči,« odgovori Huron. »Ondessonk i Vitka Pantera, ponos i slava Chionata, u rukama su Irokeza.«

Brzi Jelen skoči.

»Daleko na obali Ottawe, gdje se otac molitve htio sastati s Algonkinima, vrebali su neprijatelji,« reče Tom.

»Već je sunce dvadeset puta ugasilo sjaj zviezda, odkad ih je srušila šapa Bieloga Medvjeda,« dopuni Chionat.

»Tada smo zakasnili za jedan dan,« reče Brzi Jelen i lupi nogom o zemlju. »Prijatelji, ne ljutite se na Algonkine!«

»Hoće li nam naša braća pomoći osloboditi Crni Kaput i Vitku Panteru?« upita Chionat. »Znade li Brzi Jelen, tko je udario tabor tamo daleko na iztoku?«

»Bojovnici Bieloga Medvjeda. Moje je oštro oko vidjelo, kako crni neprijatelji sjede kod vatre.«

»A zarobljenici nisu bili s njima?«

»Ne.« — Sada Algonkino izpripovjedi u kratkim rečenicama, kako je došao s većim brojem bojovnika, da odvede Crni Kaput u naselje svoga plemena. Kad ga nisu našli, pretražili su cielu okolicu u nadi, da će se negdje namjeriti na misionara.

Više puta vidjeli su tabornu vatru, ali im je istom prije tri dana uspjelo saznati, da njihovi smrtni neprijatelji Irokezi krstare ovim krajem. Dan prije sudario se Brzi Jelen nenadano s Bielim Medvjedom. Stajao je nedaleko onoga mjesta, gdje je našao Toma i Chionata, i čekao na divljač. Tad opazi nekoga Irokeza, koji je progonio srnu. Iznenada crni bojovnik krikne i klone na zemlju pogođen strjelicom. Zatim brzo skoči i nestane u šumi. U isti čas izađe iz guštare i drugi Irokez pa viknu: »Sikćuća Zmija je jača od šape Bieloga Medvjeda. Vjeruješ li sada, Huango?« No u isti čas udari i on muklo o zemlju. Strjelica Brzoga Jelena probila je njegove grudi. Poglavica Algonkina čekaše oprezno neko vrieme, jer bi u blizini mogli biti neprijatelji. Kada je sve ostalo mirno, priđe on k Sikćućoj Zmiji. Bojovnik je ležao mrtav, a Bielome Medvjedu ne bijaše ni traga.

Šarenu je strjelicu Brzi Jelen ostavio, da prijateljima i braći dade znak, da su Algonkini u blizini.

»Sada se crni neprijatelji povlače,« zaključi Indijanac. »Sunce im se ne smieši, jer su i s velike rieke morali bježati u guštaru. Potjerala ih je munja i grmljavina dugih cievi.«

»I to znade Brzi Jelen? Je li čuo grmljavinu?« klikne veselo bieli čovjek.

»Da, a moji su bojovnici vidjeli mnogo bliedih lica, kako na brzim lađicama odmiču prema sunčanome zapadu.«

»Sada kliče srdce u grudima Chionata,« reče Huron.

»Ali moramo biti hitri kao Brzi Jelen,« primieti gromovnik Tom. »Moramo prije Irokeza stići u Tionnontogen, inače će nam prijatelji poginuti.«

Muževi održe kratko vieće. Složili su se u tome, da nekoliko Algonkina mora poći na jezero »tisuću otoka«, da potaknu blieda lica, da što brže krenu prema rodnome naselju Medvjeda. Ostali moraju bezuvjetno preko rieke Sv. Lovrinca, da što kraćim putem stignu u selo Irokeza.

Timankov prkos

Iza bučne večeri u Tionnontogenu sliedilo je još bučnije jutro. Starome čarobnjaku Toneruanontu nije izmaklo, da je Huangova žena suze bieloga čovjeka

shvatila kao izraz sućuti prema njezinome djetetu, a bio je i potajni svjedok noćnoga događaja. Bojao se, da bi žena mogla povjerovati bliedome licu i cielo selo lišiti užitka, da se mrzki svećenik polagano muči do smrti. Na Huangovu mržnju prema Huronima i Francuzima nije mnogo računao. »Bieli Medvjed je sanjar,« reče on već više puta, »stari mu je Orao, kojega je kao dječak često pratio u šume, pokvario srdce svojim pripoviestima o Quebecu, gradu bielaca na zapadu i o Ehonu, prvome Crnom Kaputu, koji je došao k Irokezima. Mržnja i ljubav miešaju se u njegovu srdcu kao valovi velike rieke.«

Toneruanont znao je samo za nepomirljivu mržnju. I on je imao prilike promatrati Crni Kaput i njegovu ljubav i strpljivost — no ovaj bijaše u mnogim stvarima mudriji od njega. Susretao je čarobnjaka bar po njegovu mišljenju s prezirom i više puta ga izložio javnome ruglu. Ehon je poginuo daleko od Tionnontogena, i čarobnjak mu se nije mogao osvetiti. Hoće li mu i zarobljeni Ondessonk izmaći? On mora žilavo raditi, da Crni Kaput ne dobije vremena, da stekne povjerenje Huangove žene, a s time i pravo, da ga vrhovni poglavica poštedi.

Čim je svanulo, ostavi čarobnjak uz glasno zavijanje svoju kolibu. »Duh sna, duh sna,« vikaše on, »poslušajte, što mi je rekao!«

Djeca i žene grnule su još pospane sa sviju strana k njemu, pa su stup, o koji je bio Timanko svezan, i misionareva koliba bili naskoro okruženi množtvom.

»Bliedo lice, napolje!« vikne nekoliko glasova.

Otac izađe. Kada se pojavio pred kolibom onako izranjena lica, razčupane kose, brade poškropljene krvlju i obuhvatio pogledom množtvo, nastade mir. Visoki stas i ozbiljni, častni izraz lica silio ih je na poštovanje. Čarobnjak stupi napried zatvorenih očiju i razširenih ruku. Pipajući koracao je sve do misionara. Tada položi ruke na njegova ramena i vikne dubokim glasom: »Ukazao mi se duh sna. Bliedo lice, vidio sam te na gorućem stupu.«

Zatim naglo skoči i privuče ruke k sebi, kao da se dotakao vatre. Dvie žene dovuku posudu s vodom i postave je pred čarobnjaka. Ovaj brzo uzburka vodu, zagleda se u nju i polagano reče: »Evo se ukazuje bliedo lice. Njegova su prsa izranjena, krv briz-ga, a plamen mu liže noge.« Nato se digne, pogleda prema suncu i reče: »Što mi je rekao san, to govori i voda.«

Čarobnjak je govorio huronskim narječjem, pa su misionar i Timanko odmah shvatili, kuda stari s tobožnjim svojim snom cilja. Sni su vriedili kao nadahnuća najvišega Duha, i što se u njima vidjelo, moralo se bezuvjetno dogoditi.

Već su žene i starci htjeli pljeskanjem ruku povlađivati čarobnjaku, kadli Timanko viknu: »Poslušajte Irokezi! Ja sam u snu vidio čarobnjaka, kako si je sam odrezao lievu ruku, i kako mu je Bieli Medvjed strjelicom probio grudi.«

Toneruanont uztuknu, a njegov pogled potraži nehotice Huangovu ženu. Tada skoči iz redova gledalaca sinčić Bieloga Medvjeda, stupi pred misionara i uz smiešak mu pokaže ruku, koja je čvrsto ležala u povoju.

»Kornjačo,« promrmlja čarobnjak.

Otac se sagne, podigne biedno, iznakaženo biće na svoju ruku i pođe ravno prema vodi. Odlučno umoči ruku i počne prati krmeljive mališeve oči.

»Ondessonk,« klikne Timanko, »pogledaj u vodu i kaži, što vidi tvoje oko!«

Misionar se pričini, kao da ne čuje tih rieči, i nastavi s pranjem.

»Ondessonk, tvoja biela ruka smije taknuti samo Timanka.« Glas bijaše uzdrhtan od uzbuđenja. »Pogledaj u vodu! Što vidiš?«

Međutim udari čarobnjak biesno misionara po ramenu i reče: »Crni Kapute, guba će ti izjesti ruku, jer si okaljao svetu vodu.« Dječak uplašeno pobjegne, gledaoci stanu vikati i zviždati, a djeca poskakivahu oko svezanoga Timanka nabacujući se na nj kamenjem i udarahu ga šibama.

Misionar se polagano povuče u kolibu. Timanko i on iznieli su u nekoliko časaka sjajnu pobjedu nad čarobnjakom. Huron je smiono iznio san protiv sna, a otac je pokazao, da čarobna voda nema veće snage od obične vode. On izvuče maleni križ, kojega je imao sakrivenog izpod odiela, i pokrije ga srdačnim cjelovom u znak zahvalnosti za pomoć kod prvoga

čarobnjakovog napadaja. Molio je za snagu protiv sviju težkoća, koje su još imale usliediti.

Jedno ga je u tome času raztužilo, a to bijaše prkosna srčba, koja je Timanka sve više odvraćala od krštenja. Poznavao je i cienio velikodušnu mladićevu ljubav; no činilo se, da mu upravo ta privrženost stavlja zapreke. Hoće li Chionat pokušati da ih izbavi iz zarobljeničtva? Ako hoće, kako će se udesiti bieg? Bieloga čovjeka ne će Irokezi sigurno pustiti s vida. Bilo mu je nemoguće doći bilo na koji način u vezu s Huronom. Samo bi Timanko mogao tu pomoći i to poslije vlastitoga biega. No hoće li mladić pristati na to, da i jedan jedini dan ostavi misionara samoga među Irokezima? Otac je u to s pravom sumnjao. A ako pokušaj ne uspije — misionarevo srdce zadrhće na tu pomisao. »Tada jadniku ne bih mogao pružiti sv. krst, jer odviše mrzi Irokeze.«

Napolju bijaše međutim sve bučnije. Čas su kreštale žene, a onda bi djeca prasnula u neobuzdani smieh. Na čas kao da je to cielo jato prestrašeno pobjeglo, a zatim kao da dolaze nove bučne skupine.

Misionar izađe iz kolibe, pred kojom nađe opet Huangovu ženu s djetetom. Kada je ugledala bieloga čovjeka, njezino oko biesno zasja, pa reče pokazujući prema Timanku: »Crni Kapute, čuo si Huangov glas. Prezren je kao krik maloga djeteta. Pogledaj svoga prijatelja!«

Kada je otac vidio, kako u uzkim potocima teče krv preko Timankova lica, zadrhće. Djeca su ga zlobno mučila. Misionar pođe odlučno prema biesnoj skupini i viknu: »Gdje su Huangovi bojovnici, koji su otca molitve i Timanka pratili u Tionnontogen?«

Oni izstupe.

»Tko vam je oteo sjećanje na zapovied Bieloga Medvjeda? Evo Huangove žene, koja će mu reći, da ga u Tionnontogenu izigravaju djeca.«

Zatim pristupi k Huronu i razrieši mu veze. Nitko se ne maknu, da ga u tome sprieči.

»Dođi, Timanko,« reče on i odvede ga do posude s vodom, da mu opere lice.

»Ne, Ondessonk,« odkloni mladić. »Ruka, koja je prala Irokeza, ne smije dotaknuti Timankovo čelo.«

Misionar bolno pogođen na čas ušuti. »Dobro, kako god želiš, Timanko.«

Huron prieđe nekoliko puta navlaženom rukom preko lica a ostatak vode izlije jakim zamahom iz posude. Uzto podrugljivo reče: »Irokežka čarolija ne može nauditi Huronu.«

Žene i starci iznenađeno se pogledaše, mladićeva im se smionost gotovo svidjela.

»Rieč poglavice rieč je Velikoga Duha,« reče najstariji iz plemena i stupi pred Timanka. »Huron se može slobodno kretati po Tionnontogenu i dobit će kolibu kraj poglavičine. Ali stražari ga ne smiju

pustiti do vanjskoga bedema. Ako se Huron usudi pobjeći, platit će to bieli čovjek glavom. Crni se Kaput ne smije kretati dalje od svoje kolibe. Tako govori Kuna, prvi iza Bieloga Medvjeda.«

Čarobnjak se brzo odšulja, da ostavi selo i ode u obližnju šumu. Kada je Huron velikim koracima ostavio mjesto, razprše se djeca na sve strane. Otac je tužno gledao za mladićem, koji je otišao, a da ga nije ni pogledao.

Spustila se večer. Timanko osvane opet pred misionarevom kolibom i sjedne na neki panj. Otac mu, kao da se nije ništa dogodilo, ponudi kukuruzne kaše s pečenim mesom.

»Tko je to Ondessonku donio?«

»Huangova žena.«

Huron se okrene. »To bi bio otrov za Timankova usta.«

»Tada jedi iz ljubavi prema Crnome Kaputu.«

»A hoće li Ondessonk pristati na to, da iz ljubavi prema Vitkoj Panteri ne pere više irokežku kornjaču?«

Misionar sjedne kraj mladića, prihvati ga za desnicu i reče: »Zar Timanko ne će nikada shvatiti nauku velikoga Učitelja, kojemu Ondessonk služi? Je li ti Huangovo diete ikada ranilo srdce?«

Daleko od njih sakupljale se u polukrugu žene i djeca promatrajući radoznalo obojicu muževa. Tada

podigne otac glas i pripoviedaše onu zgodu iz Evanđelja, koja govori o Bogu kršćana, koji je ljubio djecu i traži istu ljubav od svojih sljedbenika.

Svi su šuteći slušali. Timanko se duboko raztuži. On je istina slutio veličinu i ljepotu takvoga djelovanja, ali ga ipak nije mogao shvatiti, a još manje odobriti i sliediti.

Polagano izvuče on svoju ruku iz misionareve i povuče se u selo. A Huangov se sinčić požuri k otcu i mahne drugoj djeci, da dođu. Tako je misionar bio naskoro okružen velikom skupinom malih smeđih bića, koja su ga gledala napola sa strahom, a napola s pouzdanjem.

★

U isto je vrieme sjedio čarobnjak Toneruanont sam u svojoj šumskoj kolibi. Vatra, koja je gorjela u jednome kutu, bacala je crvenkasto svietlo na starca i prikazivala još neprijaznijim njegovo mrko lice. Pred njim je stajao komad drveta, na koje bijahu drvenim šiljcima pričvršćeni škorpioni. Kraj toga je ležao gladak kamen, preko kojega se objesile dvie čegrtuše s glavama okrenutim prema zemlji. Iz zmijskih usta kapale su polagano težke kapljice. Toneruanont je kesеći se promatrao škorpione i zmije. Napokon izvuče neku kesicu za liekove, pogladi je i šapne: »To će biti jaki čarobni napitak. Crni Kapute, ne ćeš mi izbjeći! A i ti, Bieli Medvjede, pazi se, jer bih i tebe mogao srušiti!«

Tiho su prolazili dani u Tionontogenu. Svakoga su jutra dolazile mnoge majke s bolestnom djecom, da otac molitve izpere njihove oči i zavije im gadne čirove i rane.

»Dobar liečnik,« govorile su žene, »bolji nego Toneruanont,« i zadovoljno se smiešile, kada se bieli čovjek sat za satom trudio oko njihovih potomaka, a biedni su mališi nakon kratkoga vremena poprimili svježiji izgled. A kada je Huangovome sinčiću skinuo konačno povoj s ruke i posve ga čistog od čirova predao sretnoj majci, pljeskale su žene od radosti, a poglavičina žena prošapta: »Celuta se zaklinje, da će Huango biti zaštitnik i prijatelj Crnoga Kaputa.«

I starce je pomalo minula mržnja prema bielome svećeniku. Često su se večerom sakupljali oko njega, da slušaju njegove rieči. Upirali su u njega radoznale poglede, a kada im je pripoviedao o ljudima i gradovima s onu stranu velikoga slanog jezera ili o putu zviezda, o danu i noći ili sličnim prirodnim pojavama, nisu ta djeca pustoši mogla sakriti svoga začuđenja.

»Koliko bismo izgubili,« govorili su glasno, »da smo ga odmah ubili, kako je htio Toneruanont. Dobro da se čarobnjak povukao u šumu!«

Samo kada bi misionar upravio razgovor na Velikoga Duha kršćana, stresli bi glavom i govorili: »Mi ne ćemo Boga, koji voli tihu žrtvu. To nama ne odgovara. Poslije smrti naša je zemlja sreće daleko na sjeveru, gdje se prostiru neizmjerna lovišta.«

Za Timanka se starci nisu gotovo ništa brinuli. Kad bi ga vidjeli, kako ponosno prolazi kroz selo, a da ih niti ne pogleda, bili su biesni, ali su i to gutali iz straha pred poglavicom. U početku su ga sliedili na svakome koraku, no naskoro su mu pustili podpunu slobodu. Činilo se, da ne gleda ni desno ni lievo, pa su došli do uvjerenja, da on nikada ne će ostaviti bieloga svećenika samoga među njima. Žene su ga na Celutin nagovor dobro hranile, no djeca su ga izbjegavala. Kod ulaza u Tionontogen ulio im je svojom snagom spasonosni strah u kosti.

Timanko je svakoga dana dolazio k misionaru. Često je šuteći sjedio kraj njega i slušao tumačenje Kristove nauke. Kad bi se pokazala djeca ili bolestnici, isprva je naglo odlazio. Kasnije bi ostao mirno sjedjeti promatrajući misionara, kako miluje djecu i njeguje bolestnike. Misionar je s veseljem opazio tu promjenu u mladićevoj duši, ali se čuvao, da ga o tome izpituje.

Prošlo je pet sedmica. Timankov nastup ostade naoko hladan i odmjeren, ali oštrome misionarevom oku nije izbjeglo, da duboka tuga sve više obuzima mladićevo srdce. Sve se više približavalo vrieme, kada su se Irokezi imali vratiti s bojnoga pohoda, i tako je svakim danom sve više izčezavala nada u spas iz zarobljeničtva. Mladića je očito boljelo, što se Chionat nikako ne javlja.

I misionar se nije više nadao pomoći s te strane i počeo se baviti mišlju, da se na neki način pokuša s biegom. Pri tom je malo računao i na Huangovu ženu kao i na sve veću slobodu kretanja, koju je dolazkom bolestnika kao samo po sebi stekao. Poznavao je već selo i običaje njegovih stanovnika. Svakako treba što prije o tome govoriti sa Timankom, koji je sigurno iztražio svaki kutić sela.

Bilo je sparno jutro. U noći se prolomilo težko nevrieme, koje je stanovnike Tionontogena potjeralo u kolibe, dok bi inače spavali pod vedrim nebom, i otelo im mnogu uru sna. Sunce je već davno izašlo, kada su se djeca odputila vičući k bielome čovjeku. No danas su smeteno zastala u nekoj udaljenosti. Vidjela su, kako Timanko velikim koracima ide prema misionaru. Ovaj prijazno mahne djeci neka dođu, kao da se i ne brine za Hurona. Kada im i Timanko uz osmjeh dade isti znak, mine ih svaki strah.

»Ondessonk, ja ću ti pomoći,« reče Timanko i pruži mu ruku. To već nije dugo, dugo učinio.

»Ako moj prijatelj želi, dobro!«

Rieč prijatelj obradovala je vidljivo mladićevo srdce. »Radit ću kao i otac molitve.«

Misionar nije mogao vjerovati vlastitim očima kada je vidio, kako ponosni Huron podiže Huangova sinčića na koljeno. Mališ ga uplašen pogleda u oči. No kad mu je Timanko nježno prao lice, ostade miran i zadovoljno se nasmieši. Zatim odtrči kući i klikne: »Timanko se više ne ljuti. Timanko se više ne ljuti!«

Kad je sve bilo gotovo, uđe Huron s misionarom u kolibu. »Otče molitve, raduje li se sada tvoje srdce nad sinom tvojim Timankom?«

»Ono klikće, Timanko. Pobiedio si sama sebe!«

»Vitka Pantera nema tvrdo srdce. On poznaje i shvaća ljubav Crnoga Kaputa. Reci mi, Ondessonk, živim li u tvojoj duši?«

»Da, Timanko!«

»Zar više nego prije mnogo sedmica, kada sam ti stavio isto pitanje? Sjeća li se Crni Kaput?«

»Daleko više.«

»Pokaži mi sliku kršćanskoga Boga!«

Otac izvadi Propelo. Timanko ga uzme u ruku i obuhvati dugim pogledom. »Ja ljubim toga Boga, ali još uviek ne, kako treba. Otče molitve, ne ljuti se na svoga sina.«

Misionar je razumio, da još nije iznesena posljednja i konačna pobjeda, ali nije silio Timanka na prenaglu odluku. Odviše je kod njega bio razvijen osjećaj slobode. Zato prijazno odgovori: »Ni Crni Kaput ga još ne ljubi, kako treba.«

Huron pokrije Propelo cjelovom, kako je često vidio misionara, i vrati mu ga. Tada priguši glas i upita:

»Ondessonk, što je tvoje uho čulo ove noći?«

»Bies gromova.«

»A s glasom gromova?«

»Krik jastreba.«

»Otče molitve, govori li tvoj jèzik istinu? Jesi li zaista čuo krik?«

»Čuo se tiho dva do tri puta. Samo ga je izvježbano uho moglo čuti.«

»Odakle je dolazio glas?«

»Čini se, da je dolazio s rieke Mohawka.«

»Crni Kapute, tvoje je uho oštro kao uho Hurona. Sada je Timanko siguran, da je Chionat u blizini. Znao sam, da će doći.«

»A što sada misli moj prijàtelj?«

»Ondessonk, ova će nam noć donieti život ili smrt. Moram nastojati da se sastanem s Chionatom. A ti se moli velikome Bogu, da se tvoj sin sretno vrati i da te spasi.«

»Ondessonk će to učiniti. Ali ako ne dođe do sastanka?«

»Ove noći morali bismo pobjeći. Chionat je ovdje, o tom nema sumnje. Svaki je čas dragocjen. Timanko je sve pripravio. Znade li Ondessonk, kako se provlači kroz tiesnu pukotinu?«

Otac se nasmieši. »Preuzka rupa sigurno ne bi smjela biti.«

»Pogledaj, Ondessonk!«

Iz pletene pregrade, koja je misionarevu kolibu dielila u dva diela, izkine on uzki trak, legne na zemlju i reče: »Sada dignuti desnu ruku, provući je, za njom rame, zatim provući glavu, podići tielo,« — i on bijaše na drugoj strani pregrade.

Otac se spusti na zemlju i učini kao Huron. Išlo je kroz razmjerno uzku rupu lakše nego što je mislio.

»A gdje će Ondessonk upotriebiti svoje umieće?«

»Timanko će ti pokazati mjesto. On znade za svaki kut u Tionontogenu i za svaki stup bedema. Dođi, pratit ću te k bolestnicima. Nikome ne će biti sumnjivo, ako se zajedno popnemo na brežuljak, koji zatvara selo sa strane rieke Mohawka.«

Zamišljeno pođu na put i za dobar sat stajali su na brežuljku tik uz unutarnji bedem. Timanko stavi nogu na poveći kamen, koji je ležao neposredno pred jednim stupom.

»Ondessonk, upamti ovaj kamen,« šapne on. »Timanko ga je ovamo dokotrljao. Stup iza njega je sagnjio i labav.«

Misionar pogleda gladko drvo, i na licu mu se odrazi sumnja.

»Timankovo oštro oko brzo je odkrilo slabu stranu. On je stup već tri puta izvukao. Pogledaj si tlo pod njim! Zar ti se ne čini, da ga je neka ruka dirala?«

Zaista.

»Ondessonk, jači će pritisak srušiti stup. Ovdje se moraš provući. Drugi bedem nije iznutra izrađen, pa se lako na njega popeti. Ako Crni Kaput ne može sam, popet će se preko mojih ramena. S onu stranu bedema ide se strmom nizbrdicom u gusto grmlje. Kada smo jedanput ondje, mogu nam prijatelji lako dalje pomoći.«

»A stražari i psi, koji od vremena do vremena prolaze između bedema?«

»Manitu i Chionat će nam pomoći.«

»Neka bude!«

Otac baci dugi pogled prema stupu, a onda se polagano vrate u selo. Bilo je sparno, pa su se dobro uznojili, dok su stigli do misionareve kolibe.

»Neka nam Bog pošalje olujnu noć, kao što je bila prošla,« reče misionar stisnuvši mladiću ruku, »i neka nam u pravi čas priskoči u pomoć.«

*

Dok su zarobljenici snovali bieg, prijatelji iz zemlje Hurona nisu bili daleko.

Bilo je dan prije oko podne. Sunčane su zrake odsievale iz valova rieke Mohawka, koja se kao orijaški srebrni pojas ovila oko mračnih šuma. U sjenovitome grmlju sjedio je ovdje dobro sakriven Tom s petnaestoricom svojih francuzkih zemljaka i s Indijancima. Dugo ih je putovanje umorilo. Nepoznavanje puteva i bojazan da ne izgube pravi trag, mnogo ih je na putu zadržavala. Zadnjih su dana bili neprestano u blizini neke male skupine Irokeza, koja je nosila u domovinu nekoga bolestnika. Slutili su, da to mora biti Huango. No budući je glavna skupina bila za dan hoda iza ove manje, nisu se usudili uhvatiti Bieloga Medvjeda.

Sada su na drugoj obali rieke gledali Tionontogen, cilj svoga putovanja. Bili su sviestni, da moraju raditi brzo i odlučno. Čim se spustio suton, dignu se Tom i Chionat, da izpitaju položaj. Kada su nakon jedno deset časaka stigli na obalu rieke i preplivali njezine valove, dielilo ih je još samo četvrt sata od sela. Ovdje se Chionat prvi put javi krikom jastreba. Zatim se uhode sakriju u grmlje, da pričekaju podpunu tamu.

Naskoro nestade sunca, a nebo se prevuče tmastim olujnim oblacima.

»Hvala velikome Bogu,« šapne Tom. »Poslao nam je izvrstnu noć. Hajdemo, Chionate, odvažno na djelo!«

Tihim, brzim korakom približavali su se selu. Već su opazili prvi, tamni niz bedema, kad Indijanac zapovjedi svome drugu da stane. Oštro osjetilo njuha odkrilo mu je blizinu prve irokežke straže. Brzo se bace na zemlju, zakrenu na stranu i počnu se provlačiti kao zmije kroz visoku travu. Nakon kratkoga vremena spriječi ih vanjski niz stupova u daljnem napredovanju.

Što sada? Da priеđu preko? A ako pokušaj ne uspije, ne će bielci ni Algonkini imati nijednoga izkusnoga vođu. Pa ipak moraju učiniti sve, da se dogovore s Timankom. Bez sporazuma s njime mogao bi propasti svaki pokušaj oslobođenja. Zato zaključe, da će samo jedan od njih pokušati. Kocka padne na Indijanca. On se popne na snažna Tomova ramena, prebaci se na drveni bedem i spusti se na zemlju. Po drugi put javi se krikom jastreba uz udaranje gromova. Napeto očekivaše odgovor. Ni glasa. Šuljao se dalje. Još jedanput odjekne selom promukli krik. Sve tiho.

Dulje zadržavanje postade opasno. Chionat se brzo popne na bedem i potraži Toma. Ponešto razočarani odšuljali se prema svojim drugovima.

»Ako Vitka Pantera živi,« reče konačno Indijanac, »sigurno je zamietio krik. Sutrašnja nas večer mora riešiti neizvjestnosti.«

Ukroćeni Bieli Medvjed

Timanko još nije bio stigao do svoje kolibe, kad sa ulaznih vrata odjekne gromki krik: »Crna ptica smrti, crna ptica smrti!« vikne straža na vanjskome bedemu, a nutarnji stražar pošalje glas dalje.

Djeca, žene i starci trčahu na skup i okružiše bojovnika, koji je upravo stupio u selo.

»Sikćuća Zmija ujela je Bieloga Medvjeda. Klonula je njegova noga, i srdce je njegovo umorno.« Na-

stupi mrtva tišina. Huangova žena buljila je u zemlju; bilo joj je, kao da se sve okrenulo oko nje.

»Bilo je prije više sedmica,« nastavi glasnik, u tamnoj šumi vrebala je zmija. Našli smo slavu Irokeza slomljenu na zemlji. Njegova je krv natopila travu naokolo. Ali strjelica Algonkina srušila je Sikćuću Zmiju. Da Manituo nije bio sa Huangom, patio bi on sada daleko kod zakletih neprijatelja Irokeza. Ovako evo ga pred vratima.

Žene uz tužaljke podignu ruke, a Celuta pohiti prema ulazu i baci se pred nosiljku, na kojoj je počivao Huango, te krikne: »Nestaje ponosa mojih dana! Podmukla strjelica pogodila je najboljega od Irokeza!«

Na ovaj krik otvori bolestnik oči. Pogled mu je smeteno lutao na sve strane, ali mu osmieh ne razvedri lice. Činilo se, da ne zna, gdje je.

Otac i Timanko čuli su povike. Zar su se bojovnici vratili? Je li glasnik naviestio njihov dolazak? Rado bi se bili umiešali u množtvo, ali se nisu usudili. Timanko je napeto slušao, kako se povorka primiče, i narod okružuje poglavičinu kolibu. Slutio je, da se dogodila nesreća, i bio je uvjeren, da se gomilaju novi oblaci nad Ondessonkovom i njegovom glavom. Bies Irokeza mogao je zbog neke sitnice iznenada provaliti novom snagom. Bieli je čovjek bio u prvome redu u opasnosti. Timanko mora k svome otcu, da bude kraj njega u nevolji.

Zato izađe odlučno pred kolibu. Značajno, nijedna se ruka ne diže protiv njega, ne čuje se ni glasa

osvete. Iz poglavičine kolibe čuo je Celutine jecaje. O, da je Huango pao! Kad bi Bieli Medvjed bezpomoćno ležao u kolibi!

Timankovo bilo počne jače udarati, krv mu u žilama uzplamti kao vatra. U jednoj jedinoj slici izreda se pred njim sve, što je oholi Irokez učinio njemu i Ondessonku. O, kako mu se sada gadilo, što je jutros dirao poglavičina sina! Promatrao je svoje ruke. Ne, ove nisu zato, da peru male Irokeze, jake su da obaraju neprijatelje.

Stas se mladićev uzpravi pod udaranjem valova najbjesnije želje za osvetom. Nehotice omjeri on nekoliko mladih bojovnika, koji su bili među narodom, i već mu je na usnama lebdio izazov na dvoboj, kadli se ukaza Ondessonk, koji se je u pratnji dvaju bojovnika žurio prema kolibi. Timanko se trgne, kao da je uhvaćen na nedjelu. Nije li uztvrdio, da je svećenikov primjer obratio njegovu dušu?

Svijao bi se od boli kao ranjena zvier, ali pred Irokezima morao je ostati hladan i bezćutan. K tome je pomisao na otežčani bieg posvę bacila želju za osvetom u pozadinu.

»Ondessonk, ja idem s tobom,« reče bez okolišanja.

»Crni Kaput mora sam u poglavičinu kolibu, tako želi Celuta,« odbiju ga bojovnici.

»Gdje je otac molitve, mora biti i Vitka Pantera,« odgovori on odlučno.

»Neka dođe!« naloži otac.

Zarobljenici stupe u najvećoj napetosti u kolibu.

Timanko ostane tik ulaza, njegove oči odmah upiju lik, koji je izobličen i izcrpljen ležao na biednome drvenom ležaju. »Ondessonk, ostavi čovjeka, neka umre u mukama,« pomisli Timanko i gotovo izreče tu misao. No znao je, da bi samo razljutio misionara, koji je već uzeo svježe vode i blažio njome goruće bolestnikove usne.

Huango otvori oči i zagleda se jedan čas uplašeno u bieloga čovjeka. No ovaj zatraži rubce, podigne krzna, kojima je bolestnik bio pokriven, te blago odstrani povoj sa rane. Nastojao je što nježnije izprati gnojna mjesta i staviti na njih bolji povoj. Ali uzprkos svoj pažnji cielo izpaćeno tielo zadrhće od užasne boli. Bolestnik se uz glasni krik probudi iz bezsvjestice. Uzpravi se. Njegov se pogled sukobi sa misionarevim. »Crni Kapute, ubij me! Crni Kapute, krv za krv!« reče on glasno, da su ga svi izvan kolibe mogli razumjeti.

Tada se Celuta baci pred ležaj, a mali Bieli Medvjed privije se plačući k otcu. Ozbiljno lice bolestnika obasja smiešak, pogled mu je izpitujući počinuo čas na ženi, a čas na djetetu. Slabo njegovo tielo kao da je prožeo novi život. Položio je milujući ruku na glavu svoga djeteta i rekao: »Diete, kako su ti oči postale liepe, kako ti cvatu obrazi! Tko te je tako poljepšao?«

»Crni Kaput i Timanko — evo ih ovdje.«

Huangovi pogledi zaokruže kolibom. Huron se nije ni maknuo. Misionar se nadvije nad bolestnika i reče: »To je osveta Crnoga Kaputa, plemeniti poglavico — otac molitve ne pozna druge osvete.«

Huango je napeto slušao. U taj mu čas izkrsne u duši slika sliepoga starca, čije je rieči kao dječak tako često slušao. Ovaj je prikazao Crne Kapute kao blage i milosrdne ljude. Evo sada jednoga pred njim. Celutino sjajno oko i dječje priznanje njegova sinčića svjedoče, da je i ovaj takav. Duboko ganut htjede bielome čovjeku promucati riečzahvale, ali irokežki ponos iztisne mu na usta samo pitanje: »Zašto Ondessonk ne pusti Bieloga Medvjeda trpjeti i umrieti? Zar Crni Kaput ne zna, da ga je Huango dao šibati do krvi?«

»To otac molitve dobro znade,« odgovori misionar, »no kršćanski Bog zabranjuje osvetu. Bieli Medvjed ostao je mojim bratom i onda, kada je svojim bojovnicima utisnuo šibe u ruku!«

»Crni Kaput govori kao i tada u taboru. Ja sam sve čuo. Tionontogen ti nije pokvario dušu.«

»Danas mi je Bieli Medvjed miliji nego prije.«

Timanko htjede kriknuti: »Ne, Ondessonk, povuci riečl« i stupi korak napried. Sada su se Huango i Timanko gledali okom u oko — duboko, dugo...

Misionar i Celuta spoznaše, da je to značajni čas. Svećenik položi ruku s pouzdanjem na Huronovo rame i reče: »Timanko ljubi kršćanskoga Boga — jutros mi je to priznao.« A Celuta šapne Bielome Medvjedu: »Huangova je velikodušnost široka kao neizmjerna rieka. On će pustiti Timanka, prijatelja Crnoga Kaputa, da se vrati u svoje selo, u zemlju Hurona!«

Huronovim tielom preleti drhtaj, i on reče prigušenim glasom: »Ondessonk, Timanko je umro...«

U taj čas sruši se i ponos ranjenoga Irokeza, i on izprekidano šapne: »Oko crvenoga čovjeka ne pozna suze, ali njegovo je srdce toplo. Ako Veliki Duh ne zatraži Huangov život, imat će Ondessonk i Timanko u Bielome Medvjedu prijatelja i zaštitnika.«

On ušuti. Vani pred kolibom mora se nešto izvanredno zbivati. Glasni krikovi dolaze sve bliže.

Napokon bane u kolibu Toneruanont sa dvanaestoricom drugih čarobnjaka. Oni stanu uz divlje kretnje plesati oko bolestnika, mahati svojim čarobnim kesicama i približavati se rani izpaćenoga poglavice. Huangove se oči umorno sklope, a od žeđe izsušeni jezik spusti se na donju usnu. Čini se, da je Toneruanont vrebao na taj čas. On uze u desnu šaku vode, a lievom je rukom za nekoliko časaka zaklopi i kapne nekoliko kapljica na Huangov jezik. Tada se sa svojom pratnjom zavijajući udalji iz kolibe.

»Bieli čovječe,« siktao je on tiho, »prije nego se u šumi oglasi ponoćna sova, ti i Bieli Medvjed ne ćete više biti na životu.«

Preko bedema

Huangov nenadani povratak promienio je Tionnontogen. Posvuda su stajale skupine uzrujanih ljudi. Činilo im se nevjerojatno, da je jedan Irokez oborio poglavicu, i sve se više javljao glas osvete protiv svojte Sikćuće Zmije.

No ovaj čas trebalo je poduzeti sve, da se Huango spasi. »Neka ga Crni Kaput njeguje,« govorili su jedni.

»Ne,« odvraćali drugi, »bieli bi ga čovjek ubio. Mi imamo Toneruanonta.«

Narod je kolebao. Konačno vieće staraca zaključi, da sabrani čarobnjaci imadu uzeti navečer znojnu kupelj, da spoznaju, tko je kriv poglavičinoj nesreći.

Toneruanont je trljao ruke od zadovoljstva. Znao je, da će Bieli Medvjed još prije ponoći podleći otrovu, koji mu je pružio u kapljicama vode. Zarobljenici moraju okusiti njegovu osvetu i bies Irokeza. Zato je mirno ostavio misionara kod bolestnika.

Ondessonk i Timanko nisu sumnjali nijednoga časa, da je njihov položaj postao ozbiljan. Huron je nekoliko puta izašao iz poglavičine kolibe i otišao do misionareve kućice, kao da ima nešto donieti. U stvari je to radio, da razprši svaku sumnju, koja bi se mogla roditi u duši Irokeza. Putem od misionareve kolibe, koja nije bila u središtu sela, morao se nekako sastati sa Chionatom.

Misionar nije napuštao Huanga. Poglavica je junački snosio užasne boli i radovao se, kada mu je bieli čovjek pripoviedao o Velikome Duhu kršćana. Samo bi ga kadkada prekinuo: »Jezik Crnoga Kaputa govori istinu. Tako je i stari bojovnik pripoviedao malome Huangu.« Ili bi pitao: »Zar je kršćanski Bog umro i za Irokeze?«

Kada bi svećenik ušutio, molio je on: »Otče molitve, otvori moje uho riečima Velikoga Duha.«

Otac je od srdca izpunio poglavičinu želju i već je ozbiljno razmišljao, smije li noćas pokušati s biegom. Zar ne traži dužnost, da on, misionar, koji je došao ovamo obraćati pogane, ostane da spasi poglavičinu dušu? Najednom opazi, kako se bolestnikove crte naglo mienjaju. Govorio je sve teže, groznica mu je tresla tielo, nastupila krajnja slabost. Kao munja bljesne mu glavom misao: »Toneruanont je otrovao Bieloga Medvjeda. Užasno se osvetio.«

On se nagne nad Huangom, podigne mu blago glavu i razhladi mu goruće usne.

»Ptica smrti lebdi nad glavom Bieloga Medvjeda,« šapne bolestnik i zagleda se misionaru u oči.

»Veliki poglavica se ne boji smrti,« odgovori otac. »Znade li Huango, da mu otac molitve može pružiti osobitu snagu?«

»Meni, crvenokožcu?«

»Da, mome bratu Huangu. Vjeruje li on u Velikog Duha Manitua? Vjeruje li u kršćanskoga Boga, koji je umro na križu? Hoće li on ljubiti toga Boga?«

Huango kimne glavom. Jezik mu nije mogao više progovoriti ni rieči, a oči kao da su se sklapale na duboki san.

Misionar ušuti. Vani se sve više spuštala noć. Crni oblaci gomilali se sa sviju strana, daleka je grmljavina naviestala nevrieme.

Timanko izađe pred kolibu. Nadaleko i široko ni žive duše. On neopazice klizne do misionarove kolibe i slušaše. Od ulaza odjekivao je glas: »Navješćujem ti ozdravljenje, brate Huango!« A zbor mu je odgovarao: »Navješćujemo ti ozdravljenje, brate Huango!«

»Čarobnjaci sjede u znojnoj kupelji,« reče si Timanko, »brzo napried!« Oprezno se šuljao prema bedemu i slušao, ne će li s udaranjem gromova čuti i krik jastreba. Tada položi uho na stup bedema, ne bi li primietio i najlaganiji šušanj u blizini. Ako se ne uzšetaju stražari sa psima, morao bi sastanak sa Chionatom uspjeti.

Polagano izvuče truli stup i provuče se kroz otvor. Zatim se tiho oglasi glasom jastreba. Izvana odmah odjekne odgovor. Timanko se požuri u pravcu, odakle je dolazio glas. Sada i po drugi put odjekne krik i to iz najveće blizine.

Otac i sin stajahu jedan nasuprot drugome, odieljeni samo vanjskim bedemom.

»Timanko!«

»Chionate!«

»Ako su Panterini udovi gibki, neka dođe k svome otcu.«

Mladić se popne na jedan stup i prebaci se preko.

»Moj sine!«

»Moj otče!«

Zagrle se.

»Brzo, Timanko! Gromovnik Tom čeka me sa svojim ljudima na rieci Mohawki; ovdje u blizini bdije naš prijatelj Brzi Jelen sa svojim Algonkinima.«

Ukratko načine plan za bieg. Timanko se morao vratiti po misionara. Jedan od Algonkina morade upozoriti Toma i njegove ljude, da bdiju nad riekom, da je Irokezi ne prieđu, dok bieg ne uspije. Chionat će s ostalim Algonkinima čekati bjegunce na istome mjestu.

Sve se moralo dogoditi najvećom brzinom. Irokezi su taborovali nedaleko rieke i spremali za sutra ulaz u Tionnontogen. Ako Huango u noći umre, pozvat će ih plamen visokih snopova, koji se pale poslije smrti poglavice, odmah na polazak. Time bi izčezla i posljednja nada u oslobođenje.

Timanko se dakle popne otcu na ramena, prebaci se preko bedema, postavi stup na mjesto i smukne u selo.

Strašno je odzvanjala pjesma čarobnjaka, i mladića podiđu srsi po čitavome tielu. On potisne unutrašnju uzrujanost i stupi polagano u poglavičinu kolibu. Odmakne sa ulaza zastor i potresen zastade. Mala vatra u kutu sablastno je obasjavala veliku prostoriju. Huango je napola uzdignut sjedio na svome

ležaju. Težko je disao, ruke sklopio na prsima. Celuta je slomljena klečala kraj muža, dok je poglavičin sinčić začuđeno gledao u misionara. Ovaj je dostojanstveno stajao pred bolestnikom, izlievao vodu preko njegova čela i govorio svečanim glasom: »Ja te krstim u ime Otca i Sina i Duha Svetoga.«

Timanko padne na koljena. Pogled mu je neprestano počivao na Bielome Medvjedu, čije je lice govorilo o neizkazanoj sreći. Huron se nije usudio ni maknuti. Istom kada je Huango uz tihi uzdah klonuo na ležaj i hroptao u smrtnoj borbi, osjeti ga ozbiljnost položaja njegove dužnosti. On pristupi k misionaru i šapne mu u uho: »Ondessonk, brzo, Chionat čeka.«

Otac baci dugi pogled na poglavicu. Bi li ostao ili pobjegao? Duša mu se lomila na pomisao, da u taj čas ostavi umirućega.

Tada položi otac svoju sudbinu u Celutine ruke S nekoliko rieči razjasni joj svoj i Timankov položaj »Govori, i ja ću ostati,« zaključi on.

»Otac molitve mora živjeti,« odgovori odlučno poglavičina žena. »Bježite! Bježite!« Rieka suza provali iz njezinih očiju. Ona obuhvati misionarevu ruku »Idi, otče moje duše, idi s Timankom, mojim bratom!«

Misionar dirnut blagoslovi junačku ženu i njezina sinčića. Tada pristupi k Huangu i načini mu znak križa na čelu. Ovaj iznenađeno pogleda otca. Činilo se, da hoće nešto reći, ali mu je jezik odkazao službu »Huango, do viđenja kod Velikoga Duha!«

Muževi polagano iziđu i odpute se prema misionarevoj kolibi.

»Spas tebi, Huango,« odjeknu čarobnjakov glas iz njegove kolibe.

Ondessonk i Timanko požure korake. Otac je za nekoliko časaka smotao odielo, koje je htio uzeti sa sobom. Naokolo ni žive duše. Brzo pohite prema bedemu. No tek što su ostavili kolibu, kad iz poglavičine kolibe odjeknu tužaljka:

»Dođite,« vikala je Celuta, »neka odjeknu vaše tužaljke, jer je uvenuo cviet vašega plemena.«

Stotine glasova odgovore na taj poziv, a Toneruanont izleti sa svojim drugovima iz kolibe.

»Braćo,« vikao je kao biesan, »osveta, osveta! Moje je oko gledalo Huangovu ranu i vidjelo, da nije tako široka, da bi mogla biti smrću njegova života. Irokezi, bieli je čovjek ugrabio Huangovu dušu.«

Krik biesa prekine mu govor.

Čarobnjak zapovjedi da bude tišina.

»Hrabri bojovnici, prvo jutarnje sunce mora vidjeti muke bliedoga lica. Dovucite ga ovamo!«

Sve u neredu pohiti, da izvrši nalog.

»Gdje je bieli čarobnjak? Gdje je huronski dječak?« zujalo je sa sviju strana.

»Pobjegli su,« išlo je naskoro od usta do usta.

»Prema vratima, uz bedeme, pustite pse!« zapoviedao je Toneruanont.

Bjegunci su međutim stigli do truloga stupa.

»Ondessonk, brzo skroz!«

»Timanko, hajde ti najprije!« Otac ni pod koju cienu nije htio, da Timanko ponovno padne u ruke neprijatelja.

Timanko se htjede oprieti, kadli začuje povike u najvećoj blizini. Provukao se kao vjeverica.

»Ondessonk, Ondessonk!«

Otac je u uzrujanosti jedva provukao rame.

»Chionat, pomozi, pomozi!« — Obojica su se na silu provukla kroz uzki otvor.

»Bedem je probijen, ovdje, ovdje!« odjeknu čarobnjakov glas.

»Crni Kapute, na moja ramena!« naloži Chionat i čučne, a Timanko pomogne otcu. »Na bedem!«

»Crni Kapute, ne ćeš mi izmaći!« krikne čarobnjak, a misionar glasno krikne. Jedna ga je strjelica pogodila u rame, pa je klonuo preko bedema i odkotrljao se nizbrdo.

Chionat i Timanko vješto kliznu niz stupove. »Zbogom Irokezi!« kliknuše porugljivo, kad su bili na drugoj strani, a Algonkini ih primili uz glasni poklik.

Irokezi uztuknu. Zar je Tionnontogen okružen neprijateljima? Smiju li dalje za bjeguncima?

Međutim se visoko uzdignuo plamen zapaljenih snopova.

»Neka odjekne bojni krik!« išlo je od usta do usta, »pozovimo našu braću!«

Zavijanje muževa užasno je odjeknulo kroz noć. Tada smrtna tišina. Iz daljine dolazio je odgovor.

»Još jedanput,« zapovjedi Toneruanont. Odgovor je bio jasniji. — No što je to? — Sa rieke Mohawka odjekne iznenada prasak popraćen divljim poklicima.

»Evo bliedih lica sa kutijama gromova,« prošapću sva usta. Žene jadikujući podignu ruke prema nebu. Starci se neodlučno vrate u kolibe, i samo je nekoliko mladih bojovnika ostalo na straži na bedemima.

Bjegunci su nastojali da što dalje odmaknu, da ih ne stigne potjera. Ipak su polagano napredovali. Misionar se naslonjen na Chionata i Timanka jedva vukao. Istom u osvit stigli su do ugovorenoga mjesta na rubu neke šume. Tom sa svojim ljudima pozdravi pucnjavom spašene. Brižno izperu duboku misionarevu ranu, načine nosiljku i polože ga na nju. Svaki je smatrao za čast da ga smije nositi.

Prije nego je povorka krenula, klekne Timanko kraj otca i tiho upita: »Otče, boli li te jako?«

»Ne, Timanko!«

»Kaži mi, je li Bieli Medvjed sada na onim poljanama, kuda ćeš i ti poći?«

»Nadam se.«

»Zar Timanko ne bi mogao sada onamo?«

Otac privuče mladića na svoje grudi: »Na jezeru tisuću otoka oprat ću i tvoju dušu. Ti si, Timanko moja posljednja pobjeda.«

Posljednja pobjeda

Na pećinastoj utvrdi gromovnika Toma, na tihom otoku u jezeru tisuću otoka, danas je veoma živo. Drvene grede, preko kojih se može na otok, pričvršćene su na obje pećinaste izbočine. Preko njih neprestano prelaze smeđi ljudski likovi. Viest o Ondessonkovu i Timankovu oslobođenju brzo je prodrla u šume i privukla djecu pustoši, da pozdrave svoga otca. Došli su da prisustvuju svečanome Timankovom krštenju i da po svoj prilici posljednji puta vide Crni Kaput.

Iako je Tom sa svojim ljudima poduzimao sve moguće, da otčeva rana zaraste, nije mu bilo ništa bolje. Kada su nakon desetdnevnoga putovanja stigli na otok, bio je podpuno izcrpljen. Srčani bi ga muževi rado bili prevezli u Quebec, ali on je želio sklopiti oči među svojom djecom.

Indijanci su šuteći čučali oko misionareva ležaja pod vedrim nebom. Misionar je uz osmieh gledao vjerne muževe, podigao ruku prema nebu i upitao:

»Vjeruju li sada moja braća Huronci i Algonkini, da Crni Kaput ne želi varati crvenokožce radi njihovih krzna, nego da ih želi obogatiti?«

»Tvoj jezik poznaje samo istinu!« odgovori Brzi Jelen.

»Brzi Jelen dobro govori!« upadnu mu u rieč ostali.

»Želite li dakle biti bogati kao Ondessonk?« pitao je on dalje. »Hoćete li Crnome Kaputu sagraditi kolibu, a Velikome Duhu liepi šator?«

»Najljepša rogožina čeka na Crni Kaput,« odgovori Brzi Jelen. »Neka dođe i cvjetati će mir.«

Misionar se smiešio. »To ste rekli otcu molitve, koji će naskoro k Velikome Duhu. On će sakriti vašu rieč u svoju dušu i ponieti je k Manituu.«

»Jao,« raztuže se muževi, »zašto nas ostavljaš? Ondessonk, ti si bio pravi Crni Kaput za naše tamne šume.«

»Svaki je Crni Kaput vaš brat i prijatelj!« Misionarev glas promukne, a oči mu zastru suze.

Potajna jeza prožme crvene ljude, kada su vidjeli, kako se suze kotrljaju niz upale obraze njihova otca. A kad iz kolibe izađu bieli ljudi sa Chionatom i Timankom, svi se sa strahopočitanjem povuku i zatvore krug oko misionara. Blieda lica priprave svoje puške, dok je Tom sa Timankom pristupio k misionarevu ležaju.

Nastane svečana tišina. Čuo se samo šum i mrmor valova, koji su udarali o pećinu. Timanko se ponizno spusti na koljena. »Otče, molim te, podieli mi svetu vodu. — Misionar pogleda radostno mladića. O, samo ovaj čas vriedan je žrtve cieloga jednog života!

Mladić se čvrstim glasom odrekao sotone i svih njegovih djela. A kada je krstna voda potekla Timankovim čelom, zadrhće od uzbuđenja i ruka gromovnika Toma, kad ju je kao kum položio na krštenika. U isti čas izpale bieli ljudi svoje puške, da se čulo nadaleko, i s pećina odjeknu stoglasni odgovor.

Misionar privuče mladoga kršćanina k sebi i reče: »Sada se zoveš Ignacije, kao moj veliki otac. Ti si Ondessonkova posljednja pobjeda, idi i pobjeđuj svoju braću.«

»I tvoga otca,« klikne Chionat. »Ondessonk, pošalji nam drugi Crni Kaput, ja ne ću više služiti poglavici đavlu.«

»To će učiniti Tom i moja biela braća.«

Nato dade Tomi znak. Njegovi ljudi podignu jaki, iz dva stabla izrađeni križ, koji je ležao na zemlji, i usade ga na rubu pećine.

Svi Indijanci padnu na koljena; otac blagoslovi sa svoga ležaja križ i dahne: »Veličanstveno gledaš, znače odkupljenja, s ovih pećina prema kopnu. Ti ćeš vladati porječjem Sv. Lovrinca. Neka te divlji valovi zapljuskuju, srušiti te ne će!«

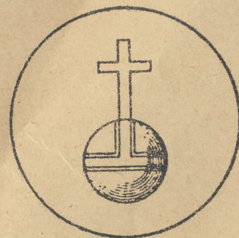
»Amen! Amen!« kliknu blieda lica.

Otac kao da se htio izpraviti, ali oslabljen klone na ležaj.

Svi okruže tronuto misionara. Ležao je dugo, kao da spava. Kad je večernje sunce zadnjim zrakama pozlaćivalo otok, otvori on iznenada oči. Pogled mu pun ljubavi počinu na Timanku i svima ostalima, i uzdahne: »Isuse.«

I opet zagrme puške naviještajući šumi i rieci, da se junak oprostio s njima.

Sliedećega jutra sahrane vjerni muževi misionara. Crvenokožci se povuku u svoje šume, a Timanko pođe sa bliedim licima u Quebec. Silne su se oluje prolomile nad Huronima i Algonkinima. No Timanko im je doveo Crne Kapute, koji su im pokazali put do najveće sreće, do sreće prave vjere.

S dopuštenjem crkvene oblasti izdaju Isusovci u Zagrebu.

Urednik: A. Vizjak D. I. — Izdavač i vlastnik: Kolegij Družbe Isusove, Zagreb - I. Nikolić D. I. — Tiskara »Glasnik«, Zagreb

MISIJSKA BIBLIOTEKA

IZLAZI:

u siečnju — travnju — srpnju — listopadu

PREDPLATA:

Godišnje 12 Kuna

Ovaj dvobroj 6 Kuna

Broj pošt. čeka 35.627

NARUDŽBE PRIMA:

Uprava »Katoličkih misija«

Zagreb I/147

Palmotićeva ulica 33